

Betreft: reactie op internetconsultatie

Geachte heer Vijlbrief,

Inleiding

Frisia Zout B.V. (hierna: "Frisia") maakt hierbij graag gebruik van de gelegenheid om te reageren op het voorstel tot wijziging van het Mijnbouwbesluit in verband met het uitsluiten van nieuwe winning van delfstoffen onder het Waddengebied. Frisia is van mening dat het voorstel, zoals dat nu voorligt, geen doorgang kan vinden.

Ten behoeve van deze internetconsultatie spitst Frisia zich toe op twee onderdelen, te weten 1) de noodzakelijkheid van de voorgenomen wijziging van het Mijnbouwbesluit en 2) de rechtsonzekerheid die de beoogde wijziging met zich meebrengt.

Frisia kan zich overigens ook niet verenigen met uw stelling dat het voorgenomen besluit geen inmenging van het eigendomsrecht betreft. Een nadere juridische uiteenzetting hierover acht Frisia in het kader van een internetconsultatie echter niet passend.

De noodzakelijkheid van de voorgenomen wijziging

Uit de Nota van Toelichting maakt Frisia op dat u de voorgenomen wijziging wenselijk acht, omdat zoutwinning ook zorgt voor bodemdaling (net als gaswinning). Verder zou de zeespiegelmonitor 2022 van 29 maart 2023 van Deltares laten zien dat de zeespiegelstijging langs de Nederlandse kust hoger uitvalt dan het huidige beleidsscenario. U stelt dat het waarschijnlijk lijkt dat de delfstoffenwinning in de Waddenzee rond 2035 moet stoppen vanwege die versnelde zeespiegelstijging. Tot die tijd meer winningen toestaan dan waarmee reeds is ingestemd, zou meer onzekerheid betekenen en daardoor zou de gebruiksruimte mogelijk nog sneller afnemen. Het lijkt er daarmee op dat u het uitsluiten van nieuwe winning van delfstoffen onder het Waddengebied wenselijk acht, om mogelijk schade aan de natuur te voorkomen.

De Waddenzee heeft unieke geologische en ecologische waarden en staat daarom niet voor niets op de Werelderfgoedlijst van Unesco. Frisia is zich ervan bewust dat het winnen van zout onder het Werelderfgoed Waddenzee gevoelig ligt en is er van doordrongen dat deze winning een grote verantwoordelijkheid met zich meebrengt. Frisia meet en monitort de natuurlijke ontwikkelingen in het gebied dan ook nauwgezet en staakt de productie op het moment dat er schade aan de natuur zou kunnen ontstaan. Het door Frisia hiervoor ingerichte meet- en monitoringsprogramma is beoordeeld en goedgekeurd door de Auditcommissie zoutwinning onder de Waddenzee. Jaarlijks wordt hierover uitgebreid aan u gerapporteerd.

Zoals u in de Nota van Toelichting stelt, worden zowel de feitelijke bodemdaling als effecten op de natuur dus reeds strikt gemonitord overeenkomstig de voorwaarden zoals die zijn uitgewerkt in winnings- en meetplannen, zoals voorgeschreven in de Mijnbouwwet en in de vergunningverlening op grond van de Wet natuurbescherming (hierna: "Wnb").¹

Zodra blijkt dat er mogelijke schade aan de natuur zou kunnen ontstaan, stopt Frisia niet alleen uit zichzelf met de winning, maar kan het bevoegd gezag zélf de winning beperken door handhavend op te treden. Hierbij wordt het "Hand Aan de Kraan"-principe toegepast: indien de totale bodemdaling in combinatie met de zeespiegelstijging de gestelde gebruiksruimtegrens in het betreffende kombergingsgebied overschrijdt of dreigt te overschrijden, zal de betreffende delfstofwinning worden beperkt of stopgezet. De gebruiksruimtegrens is een zeer conservatief gekozen grens. Wanneer binnen de grenzen van de vergunde gebruiksruimte wordt gebleven, zal het natuurlijk meegroeivermogen van de Waddenzee zeker niet worden overschreden en is er van schade aan de natuur nooit sprake. Ca. 30 jaar monitoring laat zien dat dit klopt. In 1992 is gestart met het monitoren van mogelijke bodemdaling door mijnbouw aan het wadoppervlak. Er is sinds die tijd nog nooit ook maar enige bodemdaling aan het wadoppervlak gemeten. Laat staan dat er sprake zou kunnen zijn van schade aan de natuur.

¹ Zie onder meer *Kamerstukken II 2015/16*, 29684, 140.

Niet alleen op grond van de voorschriften uit het instemmingsbesluit en de Wnb-vergunning kan het bevoegd gezag mogelijke nadelige gevolgen voor het milieu en/of de natuur te voorkomen. De Mijnbouwwet biedt hiertoe ook (voldoende) mogelijkheden. Zo heeft de staatssecretaris de bevoegdheid om een aangevraagde winningsvergunning te weigeren indien door de winning in het betreffende gebied nadelige gevolgen voor het milieu worden veroorzaakt (artikel 9 Mijnbouwwet), een reeds verleende winningsvergunning voor het onderhavige gebied te wijzigen (artikel 18 Mijnbouwwet) of in te trekken (artikel 21 Mijnbouwwet) en zijn instemming met het opgestelde winningsplan geheel of gedeeltelijk te weigeren indien nadelige gevolgen voor het milieu ontstaan of voor de natuur worden veroorzaakt (artikel 36 Mijnbouwwet).

Frisia komt dan ook tot de conclusie dat de voorgenomen wijziging geen bijdrage levert aan het doel waarvoor het – volgens de Nota van Toelichting – moet worden ingezet. Dit doel kan ook worden bereikt zonder wijziging (op basis van de huidige bevoegdheden), door het ‘nee, tenzij’-principe toe te passen of door van het voorgenomen artikel 23a een ‘kan’-bepaling te maken.

Rechtsonzekerheid

Het voorgestelde artikel 23a, in het bijzonder artikel 23a, onder d, brengt volgens Frisia rechtsonzekerheid met zich mee. Hierin wordt bepaald dat ten aanzien van de gebieden, genoemd in artikel 7a, eerste lid, van de wet, de minister een verzoek om instemming met een wijziging van een winningsplan als bedoeld in artikel 34 van de wet voor het winnen van delfstoffen in of onder die gebieden weigert, voor zover die wijziging een verlenging van het tijdvak of een uitbreiding van de omvang van de winning betreft. Hoe deze bepaling zich verhoudt tot artikel 36 van de Mijnbouwwet, waarin een limitatief stelsel is opgenomen voor het geheel of gedeeltelijk weigeren van de instemming met het opgestelde winningsplan, is onduidelijk. De Nota van Toelichting verschaft hier ook geen duidelijkheid over.

Verder is het voor Frisia onduidelijk wanneer een wijziging van een winningsplan ‘een uitbreiding van de omvang van de winning’ betreft. Zo is het – ter illustratie – onduidelijk of sprake is van ‘een uitbreiding van de omvang van de winning’, indien Frisia gebruik wil maken van gebruikruimte die niet volledig wordt benut. Een nader toelichting acht Frisia wenselijk.

Conclusie

Frisia verzoekt u met de voorgaande punten rekening te houden bij het wel of niet wijzigen van het Mijnbouwbesluit in verband met het uitsluiten van nieuwe winning delfstoffen onder het Waddengebied.